

ΥΓΙΕΙΝΗ & ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΚΩΝ ΧΩΡΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ - ΟΡΟΙ

Υγιεινή: το σύνολο των ενεργειών και των κανόνων που αποσκοπούν στην προστασία της υγείας του οργανισμού, π.χ.(ειδικότερα) η καθαριότητα, ως ενέργεια που συμβάλλει στη διατήρηση της καλής υγείας

Ασφάλεια: Κατάσταση στην οποία οι κίνδυνοι για τους ανθρώπους ή για πρόκληση ζημιών έχουν περιοριστεί σε αποδεκτό επίπεδο.

Εργασία: η συστηματική προσπάθεια του ανθρώπου (χειρωνακτική ή πνευματική), που σκοπό έχει την παραγωγή αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών για την ικανοποίηση όλων των αναγκών του.

Η εργασία αποτελεί συνειδητή και ηθελημένη παραγωγική δραστηριότητα του ατόμου, καθώς με την εργασία ο άνθρωπος εκδηλώνει τις δημιουργικές του ικανότητες και κλίσεις.

Χώροι εργασίας: θεωρούνται εκείνοι που προορίζονται να περιλάβουν θέσεις εργασίας μέσα στα κτίρια της επιχείρησης ή / και της εγκατάστασης. Στους χώρους εργασίας περιλαμβάνεται και κάθε άλλο μέρος στην περιοχή της επιχείρησης ή/και της εγκατάστασης στο οποίο ο εργαζόμενος έχει πρόσβαση στο πλαίσιο της εργασίας του και που είναι κάτω από τον έλεγχο του εργοδότη. Σε αυτούς τους χώρους εργασίας εφαρμόζονται προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας.

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΣΥΜΒΑΛΛΟΥΝ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΒΟΛΗ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΣΩΜΑΤΙΚΗΣ ΑΚΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ

1. Τεχνολογικοί

- **Ο εξοπλισμός εργασίας:** Πολλά από τα εργατικά ατυχήματα, οφείλονται στον εξοπλισμό εργασίας, δηλαδή τις μηχανές, συσκευές, εργαλεία ή εγκαταστάσεις που χρησιμοποιούνται κατά την εργασία. Χαρακτηριστικά παραδείγματα συμβολής του εξοπλισμού εργασίας στα αίτια των εργατικών ατυχημάτων, είναι τα παρακάτω:

Να λειτουργεί, χωρίς να έχει συστήματα προστασίας ή αυτά που έχει να είναι ακατάλληλα. Να είναι ακατάλληλα σχεδιασμένος ή ακατάλληλα εγκατεστημένος, κακοσυντηρημένος ή ελαττωματικός, ο εξοπλισμός εργασίας που λειτουργεί.

Να λειτουργεί, ενώ έχουν εξουδετερωθεί ή δεν λειτουργούν σωστά τα συστήματα ασφαλείας που υπήρχαν από την κατασκευή του.

Να γίνεται χρήση και αποθήκευση επικίνδυνων υλικών με τρόπο ανασφαλή.

Να μεταφέρονται και να μετακινούνται υλικά και αντικείμενα επιπόλαια. Τα εργαλεία χειρός να είναι κακοδιατηρημένα, ανασφαλή και ελαττωματικά.

Ο εξοπλισμός εργασίας, ανάλογα με το αν πληρεί ή όχι τις προδιαγραφές και τους κανόνες ασφαλείας, μπορεί να αποτελέσει πηγή κινδύνου για τους εργαζόμενους. Για παράδειγμα, η χρήση του εξοπλισμού αυτού, από άτομα που δεν έχουν τις κατάλληλες γνώσεις ή η χρησιμοποίηση χωρίς συντήρηση, μπορεί να αποτελέσουν αιτίες εργατικών ατυχημάτων.

- **Τα υλικά στην εργασία:** Τα υλικά αυτά (π.χ. χημικές ουσίες), σε πολλές περιπτώσεις, μπορεί να αποτελούν πηγές κινδύνου, λόγω των ιδιοτήτων που έχουν, του τρόπου που χρησιμοποιούνται κλπ.

2. Οργανωτικοί

- **Η δομή και η οργάνωση της επιχείρησης:** Σημαντικό στοιχείο για την ασφάλεια της εργασίας, αποτελεί ο τρόπος με τον οποίο έχει οργανωθεί και λειτουργεί μία επιχείρηση π.χ. εάν υπάρχουν υπηρεσίες Τεχνικού Ασφάλειας και Ιατρού Εργασίας, εάν αντιμετωπίζονται οι παράγοντες που μπορεί να συμβάλλουν στο stress, στην εργασία, εάν εφαρμόζονται συστήματα εργασιών κατά ομάδες, εάν έχει εξασφαλισθεί η δυνατότητα εναλλαγής των εργαζομένων στις διάφορες εργασίες, ώστε να μην είναι μονότονη η εργασία, εάν εφαρμόζεται σωστά το σύστημα της βάρδιας, όπου αυτό υπάρχει κλπ.
- **Οι μέθοδοι και οι πρακτικές της εργασίας που ακολουθούνται:** Κάθε εργασία ή επαγγελματική δραστηριότητα, ενέχει κάποιους κινδύνους. Για το λόγο αυτό, ο προγραμματισμός και η οργάνωση των μεθόδων που θα ακολουθήσουμε σε μία επικίνδυνη εργασία, είναι πολύ σημαντικά για την ασφάλεια των εργαζομένων. Για παράδειγμα, σε εργασίες που προκαλούν σκόνη, εάν αφήσουμε τη σκόνη να διαχέεται σε όλο το χώρο, επιβαρύνει πολλούς εργαζόμενους. Εάν επιλέξουμε μία μέθοδο κατακράτησης της σκόνης, τότε έχουμε περιορίσει στο ελάχιστο δυνατό την επιβάρυνση του περιβάλλοντος εργασίας, από αυτή την πηγή κινδύνου.

3. Χωροταξικοί

- **Οι χώροι και το περιβάλλον εργασίας:** Υπάρχουν προδιαγραφές και ελάχιστες απαιτήσεις που πρέπει να πληρούν οι χώροι εργασίας, για να μπορεί κάποιος να εργαστεί με ασφάλεια. Ο χώρος και το περιβάλλον εργασίας, παίζουν σημαντικό ρόλο στη δημιουργία ασφαλών και υγιεινών συνθηκών, π.χ. όταν εργάζεται κάποιος σε ασφαλές δάπεδο εργασίας, χωρίς εμπόδια και λιπαρές ουσίες, δεν κινδυνεύει να πάθει εργατικό ατύχημα από πτώση.

4. Περιβαλλοντολογικοί

- **Οι φυσικοί, χημικοί και βιολογικοί παράγοντες:** Οι παράγοντες αυτοί (π.χ. ο θόρυβος), όταν υπάρχουν στο χώρο εργασίας και δεν αντιμετωπίζονται, μπορούν να δημιουργήσουν προβλήματα στην υγεία των εργαζομένων, αλλά και να προκαλέσουν ατυχήματα.

5. Ανθρώπινοι

- **Ο ανθρώπινος παράγοντας:** Παρά την εξέλιξη της τεχνολογίας και την αλλαγή του τρόπου εργασίας, από χειρονακτική που ήταν στην αρχή, σε εργασία που κυρίως εκτελείται με μηχανικά μέσα, ο άνθρωπος εξακολουθεί να παραμένει ο κυρίαρχος παράγοντας στην εργασία. Πολλές φορές, ο άνθρωπος κάνει κάποιες ενέργειες που δεν θα έπρεπε να κάνει, σε άλλες δε περιπτώσεις παραμελεί να κάνει κάποιες ενέργειες που θα έπρεπε να κάνει. Με τον τρόπο αυτό, συμβάλλει στο να συμβεί ή να μη συμβεί ένα εργατικό ατύχημα. Σημαντικοί παράγοντες που επηρεάζουν τη συμπεριφορά του ανθρώπου στην εργασία, είναι οι γνώσεις των αντικειμένων εργασίας, η εμπειρία, η ενημέρωση, η κατάρτιση, η ηλικία, η φυσική και ψυχολογική κατάσταση στην οποία βρίσκεται και η εξοικείωση με τον κίνδυνο. Σημαντικό ρόλο παίζουν ακόμη, σε επίπεδο της εκπαίδευσης, τα κοινωνιολογικά και πολιτισμικά χαρακτηριστικά. Από τις έρευνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης προκύπτει ότι, οι ομάδες των εργαζομένων που πλήττονται περισσότερο από τα εργατικά ατυχήματα είναι οι αλλοδαποί, οι νέοι και οι νεοπροσληφθέντες, οι εργαζόμενοι άνω των 45 και οι προσωρινά απασχολούμενοι.

Οι αλλοδαποί στις κατασκευές, παρουσιάζουν κατ' αναλογία 1,5 φορές περισσότερα ατυχήματα, από τους άλλους εργαζόμενους που εργάζονται στη χώρα τους. Οι λόγοι που συμβαίνει αυτό είναι, ότι απασχολούνται συνήθως στις δύσκολες και επικίνδυνες εργασίες, έχουν διαφορετική νοοτροπία, δεν γνωρίζουν τη γλώσσα, έχουν προβλήματα επικοινωνίας, φοβούνται μήπως χάσουν την εργασία τους, η οποία σε πολλές περιπτώσεις μπορεί να είναι και παράνομη.

Οι νέοι και οι νεοπροσληφθέντες, πολλές φορές αγνοούν τον κίνδυνο και τον σωστό τρόπο εργασίας. Ακόμη, από τη φύση τους είναι πιο ριψοκίνδυνοι, σε ορισμένες δε περιπτώσεις φοβούνται για τη συνέχιση της εργασίας τους,

ιδιαίτερα εάν προέρχονται από μακροχρόνια ανεργία ή εάν εργάζονται για πρώτη φορά.

Οι εργαζόμενοι που απασχολούνται πολλά χρόνια σε μία εργασία ή είναι σε μεγάλη ηλικία, πολλές φορές έχουν εξοικειωθεί με τον κίνδυνο. Ο κυριότερος λόγος που συμβαίνει αυτό είναι ότι, έχουν μάθει να κάνουν μία εργασία, με έναν τρόπο πιθανόν εσφαλμένο, αλλά επειδή δεν έχουν πάθει κάποιο ατύχημα, συνήθως τον θεωρούν σωστό και δύσκολα αλλάζουν. Επίσης, οι εργαζόμενοι σε μεγάλη ηλικία, δύσκολα προσαρμόζονται σε νέα δεδομένα και παρουσιάζουν πιο συχνά παθολογικά προβλήματα (π.χ. ζάλη).

Για τους προσωρινά εργαζόμενους, ισχύουν οι ίδιοι οι λόγοι που αναφέρονται στους νεοπροσληφθέντες, μπορεί όμως να προστεθεί και το ότι, συνήθως απασχολούνται σε διαφορετικές κάθε φορά εργασίες.

Σε όλες τις παραπάνω περιπτώσεις, υπεισέρχεται και ο παράγοντας ψυχολογία, καθώς η ύπαρξη προσωπικών προβλημάτων ή αντιπαθειών στον εργασιακό χώρο, με συναδέλφους, προϊσταμένους και υφισταμένους, μπορεί να αποτελέσει αιτία ατυχήματος. Ταυτόχρονα, η ενδεχόμενη πλήξη από την επαναλαμβανόμενη εργασία, η κατανάλωση οινοπνεύματος και φαρμακευτικών ουσιών, αλλά και κάποια συγκεκριμένα στοιχεία της προσωπικότητας του εργαζόμενου, οδηγούν πολλές φορές σε υπέρ ή υποεκτιμήσεις καταστάσεων, με αποτέλεσμα το εργατικό ατύχημα.

- **Οι επικίνδυνες ενέργειες των εργαζομένων και τρίτων:** Οι διάφορες επικίνδυνες ενέργειες, στις οποίες προβαίνουν (σε ορισμένες περιπτώσεις) οι εργαζόμενοι, αποτελούν πηγές κινδύνου. Σαν παραδείγματα τέτοιων ενεργειών, μπορούμε να αναφέρουμε, την μη τήρηση από τους εργαζόμενους των κανόνων ασφάλειας, στον καθαρισμό μιας μηχανής ή στη χρήση κάποιων ουσιών ή τη μη χρησιμοποίηση του εξοπλισμού ατομικής προστασίας κλπ. Στην κατηγορία αυτή, ανήκουν και οι διάφοροι αστεϊσμοί που πολλές φορές κάνουν μεταξύ τους οι άνθρωποι. Όταν αυτοί γίνονται στο χώρο εργασίας, είναι πάρα πολύ επικίνδυνοι. Το κλείσιμο των ματιών ενός εργαζόμενου από άλλον, όταν κάνει μία λεπτή ή επικίνδυνη εργασία, μπορεί να αποτελέσει αιτία σοβαρού ατυχήματος. Το ίδιο μπορεί να συμβεί, εάν κάποιος εργαζόμενος σπρώξει (για αστείο) ένα συνάδελφο, την ώρα που κατεβαίνουν μία σκάλα στο χώρο εργασίας.